

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационния труд на

БОЯН РУМЕНОВ ЗЛАТЕВ на тема:

**„ТЕОРИЯ И ПРИЛОЖНИ АСПЕКТИ ПРИ КОНТРОЛ НА ДВИГАТЕЛНОТО КАЧЕСТВО
ЛОВКОСТ”**

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в докторска програма
„Теория и методика на спортната наука”, професионално направление 7.6. „Спорт”

I. АКТУАЛНОСТ НА ПРОБЛЕМА

Едно от най-важните и в същото време най-трудни за дефиниране и контрол двигателни качества е ловкостта. Важността му за двигателната годност на човека се предопределя от факта, че както в спорта, така и в ежедневната двигателна дейност не се наблюдава чистото проявление на бързина, сила, издръжливост и т.н, а същите се проявяват под формата на двигателни структури, в които посочените качества трябва да бъдат съчетани по адекватен на двигателната задача начин. Трудността за измерването му произтича от една страна от неговия комплексен характер, а от друга, особено когато става дума за проявлението му в спорта – от твърде голямата вариативност на състезателната дейност и свързаната с това специфичност на ловкостта. От тази гледна точка считам, че изборият от докторанта изследователски проблем е с висока научна стойност и актуалност.

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ОТДЕЛНИТЕ РАЗДЕЛИ НА ТРУДА

Дисертационният труд е представен на 168 страници, в които са включени увод, три глави, изводи/препоръки и списък на ползваната литература. Извън този обем са 9 приложения, в които са представени материали, които допълнително аргументират научната стойност на труда и добросъвестността на докторанта. Структурата, техническото оформление на разработката и стилът на автора отговарят на изискванията.

От глава първа „Теория на двигателното качество ловкост” личи огромната изследователска работа, която докторантът е извършил с достиженията на науката по проблема. Използвани са 116 литературни и интернет източника, 64 от които на латиница. Обобщаването на толкова различни определения на понятието, отделни негови аспекти, проявлението му в различни видове спорт и тестове за оценяванка е истинско предизвикателство, с което кандидатът се е справил успешно. Разгледани са различни

критерии за оценяване на ловкостта, сензитивните за развитието ѝ периоди и др. важни теоретични аспекти на изследвания проблем. Направен е преглед на най-често използваните тестове за контрол на ловкостта сред ученици, студенти, в областта на спорта за високи постижения, както и чрез използване на високотехнологични апаратурни комплектации. Направено е заключението, че в образователната система и спорта се ползват тестове за оценяване на ловкостта с неизяснени метрологични характеристики, което прави ползването им неефективно. На тази база е поставена и работната хипотеза, която като цяло е ясна, но има известна неточност във формулировката.

В глава втора (18 стр.) е представена методиката на изследване. Целта е точно формулирана. Задачите на изследване биха могли да бъдат прецизирани, но по същество дават възможност за реализиране на изследователската идея. Обектът, предметът и методите на изследване са добре разграничени, а използваните тестове – подробно описани. Прави впечатление огромният изследван контингент – общо 843 лица, 383 от които – ученици, 349 – студенти от 3 курс на НСА и останалите – представители на различни видове спорт. Като се вземе под внимание, че същите са изпълнявали повече от един тест и имат поне по две повторения, може да се направи заключение, че авторът базира анализите си на много богата фактология, което прави получените изводи достатъчно устойчиви и обосновани.

В глава трета авторът се е спрял последователно на проблема за контрол на ловкостта сред различни групи от изследвани, както следва:

- **Сред ученици от 5 до 12 клас.** Изследвана е информативността на 3 теста. Установено е, че използваните в образователната сфера тестове „Ловкост“ и „Пъргавина“ имат пропуски в стандартността, недостатъчна надеждност и нормативи за оценка, които не съответстват на актуалното състояние на двигателните способности на учениците. С висока информативност се характеризира авторският тест „Слаломно придвижване“, за който са разработени и актуални норми за контрол.
- **Сред студенти от НСА.** Приложен е тест „Компас“, който е показал достатъчно висока информативност. След задълбочен статистически анализ са разработени нормативи за представители на различни групи спортове (индивидуални, колективни и единоборства, поотделно за мъже и жени, въпреки че резултатите показват, че нормативът за индивидуални спортове и единоборства може да бъде еднакъв.

- При състезатели по кикбокс и бокс. Сред тях са приложени 3 теста - „Компас-2“, „Щъркел“ и „Дейвис“. Подробно са изследвани статистическите характеристики на тестовете и разработени нормативни таблици;
- В относително обособена част от трета глава е направен опит да се изясни понятието и направи модел на ловкостта на базата на експериментални данни чрез корелационните зависимости между тези относително обособени части от изпълнение на тест „Слаломно придвижване“ и крайния резултат и като обобщение на проведена от докторанта изследователска работа. Разработените модели би следвало да се разглеждат като опит за описание на формите на проявление на ловкостта с конкретния тест, а не по принцип.

Изводите и препоръките отразяват извършената изследователска работа, но на места звучат по-скоро като констатации Недостатъчно обоснован, според нас е извод №5.

III. НЕДОСТАТЪЦИ И ГРЕШКИ НА ТРУДА

Недостатъците на труда произтичат по-скоро от трудния проблем, който изяснява докторантът – самото понятие ловкост все още не е изяснено в литературата; обикновено то се измерва с времето за изпълнение на вариативна двигателна задача, но не се вземат под внимание скоростния, силовия и др. потенциал на изследвания, поради което в използваните тестове се проявява смесен ефект; обикновено не се тества способността за бързо заучаване на нови двигателни действия, което е една от същностите на ловкостта; фактът, че „провирането“ не корелира с времето за изпълнение на тест „Слаломно придвижване“ означава ли, че то не описва ловкостта или може да се счита, че той описва по-скоро скоростно-силовите способности на изследваните и др. т.н. Не е по силите на един докторски труд да отговори на подобни въпроси. Поради това считам, че в него няма съществени недостатъци, а по-скоро неточни изрази, излишно обременени фрази и/или правописни грешки, които не се отразяват на високата стойност на труда

IV. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Считам, че могат да бъдат открити следните теоретико-практически приноси на труда:

1. Направена е систематика на понятийния апарат, свързан с физическото качество ловкост и тестовете за нейното измерване;
2. Изследвани са метрологичните характеристики на използваните в образователната система тестове за контролна ловкостта и експериментално е доказана тяхната непригодност;

3. Установена е информативността на съществуващи и разработен нов тест за оценка на ловкостта, като са разработени и актуални, научно обосновани нормативи за нейния контрол сред спортуващи студенти (от НСА);
4. Разработена е система от тестове за контрол на ловкостта на състезатели по кикбокс и бокс;
5. Разработен е теоретичен модел на ловкостта, който се явява добра стъпка към бъдещо изясняване на понятието.

Кандидатът Боян Златев е редовен докторант в катедра „Теория на спорта“. Като такъв се проявява като ерудиран, трудолюбив и отзивчив млад човек. Към документите са приложени 4 публикации, в 2 от които докторантът е самостоятелен автор. Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение бих желала да направя следното обобщение. Представеният за рецензия докторски труд изследва труден и значим за спортната наука проблем. Докторантът умее да формулира изследователски проблем, да организира и проведе научно изследване, както и да анализира изключително богат теоретичен и фактологичен материал. Получените експериментални резултати са добре осмислени и са довели до добри теоретични обобщения. Поради това считам, че на докторанта **БОЯН РУМЕНОВ ЗЛАТЕВ** може да бъде присъдена ОНС „Доктор“ докторска програма „Теория и методика на спортната наука“, професионално направление 7.6. „Спорт“.

2. 11. 2017 г.

София

С уважение:

(доц. В. Гигова, доктор)